

ფინანსური ანალიზის ბიზნესპროცესების დაპროექტება

მედეა თევდორაძე, ვერიკო გუდავა, დოდო აფციაური, სამსონ დარჩია,
ანასტასია ბაჯიაშვილი, თეონა მანაგაძე

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

რეზიუმე

განხილულია ორგანიზაციის ფინანსური საქმიანობის ერთერთ უმნიშვნელოვანესი შემადგენელი ნაწილი – ფინანსური ანალიზი. დახასიათებულია ფინანსური ანალიზის მიზნები და ამოცანები, ტიპები, ანალიზის მეთოდები და ინფორმაციის წყაროები; გაანალიზებულია ის სირთულეები და პრობლემები, რომელიც ახასიათებს ფინანსურ ანალიზს. შემოთავაზებულია პრობლემების გადაჭრის ძირითადი მიდგომები. დახასიათებულია ის უპირატესობები, რომელსაც იძლევა ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენება, შემოთავაზებულია ფინანსური ანალიზის ბიზნეს-პროცესები და მიზნობრივი ინდიკატორების სისტემა ფინანსური ანალიზისთვის. აღწერილია შედეგები, რომელიც მოყვება ფინანსური ანალიზის სწორი ბიზნეს-პროცესების დაპროექტებას და მართვაში ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენებას.

საკვანძო სიტყვები: ფინანსური ანალიზი. ავტომატიზაცია. ბიზნეს-პროცესები.

1. შესავალი

თანამედროვე საბაზრო კონკურენციის პირობებში საწარმო-ორგანიზაციებში სულ უფრო ფართოდ გამოიყენება პროცესებზე ორიენტირებული მართვა. ამასთან დაკავშირებით საჭირო ხდება ბიზნეს-პროცესების დაპროექტება და მათი ოპტიმიზაცია. ყოველივე აღნიშნული ვრცელდება არა მარტო ძირითად საწარმო პროცესებზე, არამედ ფინანსურ საქმიანობაზე და მათ შორის ფინანსური ანალიზზე. ამავე დროს საჭირო ხდება ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენება როგორც ფინანსური ანალიზის ჩატარების პროცესში, ასევე ბიზნეს-პროცესების დაპროექტების და გაუმჯობესების დროს. ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენებით სწორად დაპროექტებული ბიზნეს პროცესი საშუალებას იძლევა მივაღწიოთ ორგანიზაციისათვის სასურველ შედეგს.

2. ძირითადი ნაწილი

საწარმოს ფინანსური საქმიანობა არის საწარმოს მუშაობის ფორმები და მეთოდები, რომელიც გამოიყენება მისი ფუნქციონირების ფინანსური მხარდაჭერისთვის და მიზნების მისაღწევად [1]; ეს არის პრაქტიკული ფინანსური საქმიანობა, რომელიც უზრუნველყოფს საწარმოს სასიცოცხლო დონეს, აუმჯობესებს შედეგს. ფინანსურ საქმიანობას გააჩნია მრავალი ასპექტი, ის მოიცავს: ბუღალტრულ და ფინანსურ აღრიცხვას, მმართველობით აღრიცხვას, ფინანსურ ანალიზს და ფინანსურ მენეჯმენტს [2]. მცირე ზომის საწარმოებში ფინანსური საქმიანობის ამოცანებიდან უპირატესად სრულდება ბუღალტრული ამოცანები, საწარმოს ზომის ზრდასთან ერთად მოთხოვნებიც იზრდება და უფრო მეტად ჩნდება ფინანსური მენეჯმენტის საჭიროება.

ფინანსური ანალიზი - ძირითადი მაჩვენებლების, პარამეტრების, კოეფიციენტების და მულტიპლიკატორების შესწავლაა, რომელიც იძლევა ობიექტურ შეფასებას კომპანიის ფინანსური მდგომარეობისა და მისი ღირებულების შესახებ. ფინანსური ანალიზი ეს არის

ეკონომიკური ანალიზის შემადგენელი ნაწილი. ფინანსური ანალიზის მიზანია საწარმოს, კომპანიის, ორგანიზაციის ფინანსური მდგომარეობის დახასიათება. ფინანსური ანალიზის ამოცანებია: 1. აქტივების ანალიზი, 2. დაფინანსების წყაროების ანალიზი, 3. გადამხდელუნარიანობის ანალიზი, 4. ფინანსური სტაბილურობის ანალიზი, 5. ფინანსური შედეგების და მომგებიანობის ანალიზი, 6. ბიზნეს საქმიანობის ანალიზი, 7. ფულადი ნაკადების ანალიზი, 8. ინვესტიციების ანალიზი, 9. საბაზრო ღირებულების ანალიზი, 10. გაკოტრების ალბათობის ანალიზი, 11. ფინანსური მდგომარეობის ყოვლისმომცველი შეფასება, 12. ფინანსური პროგნოზების მომზადება, 13. დასკვნებისა და რეკომენდაციების მომზადება.

ორგანიზაციის ფინანსური და ეკონომიკური საქმიანობის ანალიზის მიზანია კომპანიის ფინანსური მდგომარეობის დადგენა და შეფასება, მისი განვითარების ძირითადი შესაძლებლობების იდენტიფიცირება, მომავალი ფინანსური სტრატეგიის გადაწყვეტილებების შემუშავების მხარდაჭერა.

- ფინანსური ანალიზი შეიძლება დაიყოს გარკვეულ ტიპებად [3]: **შემსრულებლების, ანალიზის მიმართულების, მიხედვით, დეტალიზაციის, ჩატარების ტიპის მიხედვით.**

ფინანსურ ანალიზში გამოიყენება შემდეგი მეთოდები: ვერტიკალური ანალიზი; ჰორიზონტალური ანალიზი; კოეფიციენტების ანალიზი; შემაჯამებელი და დაჯგუფების მეთოდი; ტენდენციების ანალიზი და პროგნოზირება; ფაქტორული ანალიზი; ბალანსის მეთოდი; კორელაციის ანალიზი; მგრძობელობის ანალიზი.

ფინანსური ანალიზის ინფორმაციის წყაროები შეგვიძლია დავყოთ შიდა და გარე წყაროებად. გარე ინფორმაციულ წყაროებად შეიძლება იყოს გამოყენებული შემდეგი მონაცემები: ეკონომიკის, ფინანსური სექტორის, პოლიტიკური და ეკონომიკური ვითარების მდგომარეობა; ვალუტის კურსი; ფასიანი ქაღალდების განაკვეთები, ფასიანი ქაღალდების შემოსავლიანობა; ალტერნატიული შემოსავლები; სხვა კომპანიების ფინანსური მდგომარეობის მაჩვენებლები. შიდა მონაცემები მიიღება საბუღალტრო და მმართველობითი ანგარიშგებიდან.

ზემოდ მოყვანილი მოკლე დახასიათებიდან ჩანს, თუ რა სირთულეს წარმოადგენს ფინანსური ანალიზის ჩატარება. ამ სირთულის დასაძლევად მნიშვნელოვანი ამოცანაა ფინანსური და ეკონომიკური საქმიანობის ავტომატიზაცია [4,5], რომელიც დიდ როლს ასრულებს ორგანიზაციის ეკონომიკური ეფექტიანობის გაუმჯობესებაში, მისი მენეჯმენტისა და ფინანსური მდგომარეობის განმტკიცებაში.

საწარმოს ფინანსური და ეკონომიკური საქმიანობის ანალიზის მეთოდი შეიძლება განხორციელდეს როგორც ტრადიციული, ასევე კომპიუტერული ტექნოლოგიების მეშვეობით. ამ უკანასკნელ შემთხვევაში საგრძნობლად მცირდება შრომის და სამუშაო დროის ხარჯები. ავტომატიზაციის ინსტრუმენტების გამოყენებით ჩატარებულ ფინანსურ ანალიზს რიგი უპირატესობები გააჩნია: ინფორმაციის შეგროვების, ჩაწერისა და დამუშავებისთვის კომპიუტერული ტექნიკის გამოყენება; კომპიუტერების მუშაობის ინტერაქტიული რეჟიმის შესაძლებლობა; მოთხოვნის მიხედვით ინფორმაციის გაცემის შესაძლებლობა; კონტროლისა და ანალიტიკური ფუნქციების შესასრულებლად აღრიცხვის პერსონალის დროის განთავისუფლება; შეცდომების აღმოფხვრა; გაანგარიშების სიზუსტის მნიშვნელოვანი ზრდა; ინფორმაციის სწრაფად გაცვლის უნარი.

საფინანსო საქმიანობის და ფინანსური ანალიზის სწორად წარმართვას ემსახურება ასევე მათი ბიზნეს-პროცესების აგება. უნდა აღინიშნოს, რომ საფინანსო ბიზნეს-პროცესები არის დამხმარე [6].

როგორც ცნობილია, ბიზნეს-პროცესების დაპროექტება-დანერგვის შედეგად საწარმოს აქვს გარკვეული შედეგები, როგორც არის: პროცესების შესრულების დროის შემცირება მათი ხარისხის ზრდასთან ერთად; საქმიანობის შედეგების შეფასების შესაძლებლობის არსებობა; ოპერაციების შეთანხმებულობის უზრუნველყოფა; პროცესების ღირებულებისა და ზედნადები ხარჯების შემცირება; პერსონალის მოტივირების შესაძლებლობა.

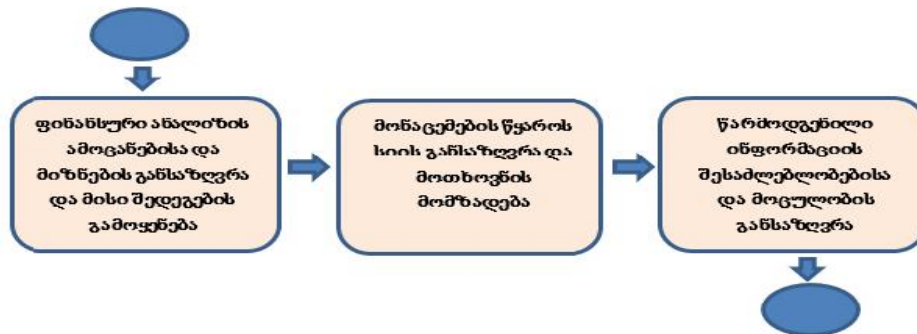
ფინანსური ანალიზის ბიზნეს პროცესის აგებისას უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ფინანსური ანალიზი იწყება ანალიზის ტიპის განსაზღვრით და შესაბამისი ინფორმაციის შეგროვებით. ამის მერე უნდა ჩატარდეს ინფორმაციის დამუშავება შერჩეული ანალიზის მეთოდის შესაბამისად და ბოლოს უნდა მომზადდეს დასკვნები მიღებული შედეგების მიხედვით. აღნიშული მოქმედების თანმიმდევრობა ასახულია ფინანსური ანალიზის ჩატარების ზედა დონის ბიზნეს-პროცესში (ნახ.1).

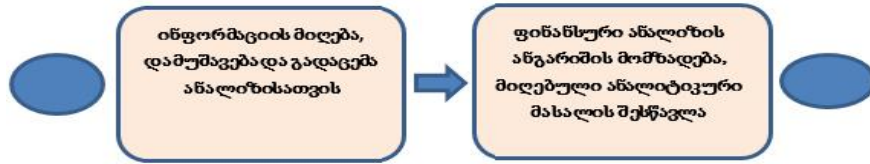
ნახ.1. ფინანსური ანალიზის ჩატარების ზედა დონის ბიზნეს-პროცესი

შემდეგ უნდა ჩატარდეს მაღალი დონის ბიზნეს-პროცესის დეკომპოზიცია. შედეგად ვიღებთ სამ ქვე-ბიზნეს პროცესს (ნახ.2,3 და 4). მე-5 ნახაზზე მოყვანილია ფინანსური ანალიზის უფრო დეტალიზებული ბიზნეს-პროცესი, სადაც გამოკვეთილია ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენება.

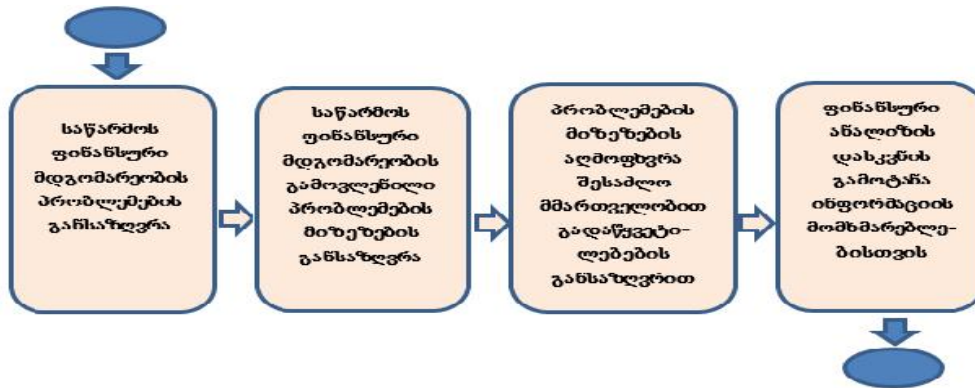
ნებისმიერი ტიპის ბიზნეს-პროცესის ეფექტიანობის შეფასების მიზნით გამოიყენება სპეციალური მაჩვენებლები - KPI, ანუ მიზნობრივი მაჩვენებლები.

ნახ.2. პირველადი ინფორმაციის მომზადების ქვე-ბიზნეს-პროცესი

ნახ.3. მიღებული ინფორმაციის დამუშავების ქვე-ბიზნეს-პროცესი

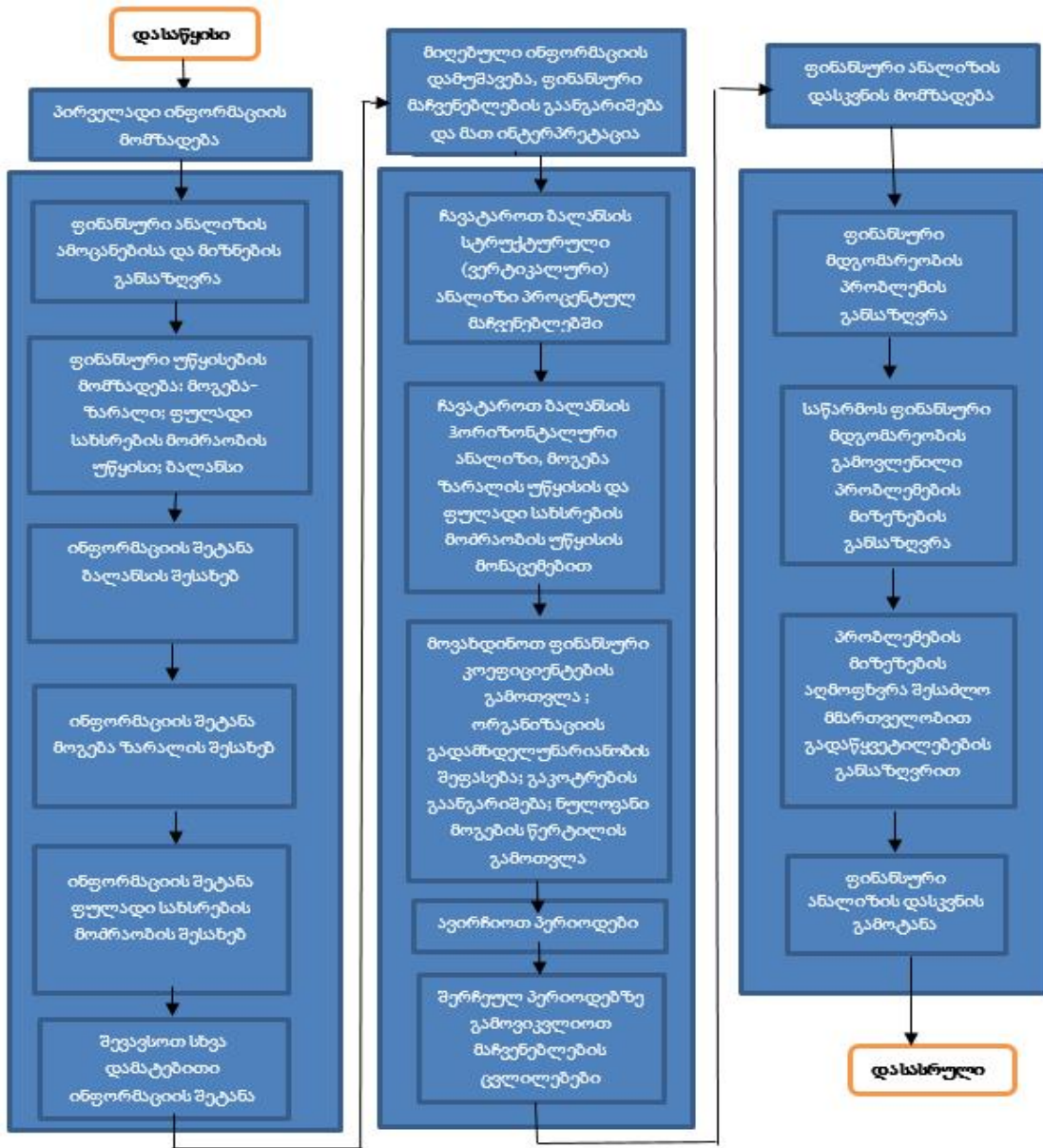
ნახ.4. ფინანსური ანალიზის დასკვნის მომზადების ქვე-ბიზნეს-პროცესი

KPI (Key Performance Indicators) – შესრულების მაჩვენებლების სისტემა; მიზნის მიღწევადობის გაზომვის ინსტრუმენტი, რომელიც ეხმარება ორგანიზაციას, განსაზღვროს სტრატეგიული და ტაქტიკური მიზნების მიღწევის დონე და იძლევა შესაძლებლობას შეფასდეს მისი მდგომარეობა და სტრატეგიის განხორციელება [7]. KPI-ის გამოყენება შესაძლებლობას იძლევა გაუმჯობესდეს უკვე არსებული ბიზნეს-პროცესები, კომპანიის თანამშრომლების ყოველდღიურ მუშაობას დაუკავშირდეს კომპანიის სტრატეგიული მიზნები, შეფასდეს კომპანიის საქმიანობა შერჩეული ინდიკატორების ფარგლებში და ა.შ. რაც ხელს უწყობს შევხედოთ არსებულ მდგომარეობას სტრატეგიულ პერსპექტივაში. შემდეგ მოყვანილია KPI, რომლებიც ასახავს საწარმოს ფინანსურ ანალიზის ბიზნეს-პროცესების ხარისხს. მაგალითად, მომგებიანობის მაჩვენებლები: საინვესტიციო (ROI) დაბრუნება, საანგარიშო პერიოდის წმინდა მოგება (NP).

3. დასკვნა

კონკურენტუნარიანობისა და მომგებიანობის უზრუნველსაყოფად მნიშვნელოვანია საწარმო-ორგანიზაციაში ეკონომიკურ-ფინანსური ანალიზის ჩატარება. ასევე აუცილებელია ფინანსური ანალიზის სწორი ავტომატიზაცია, რომელიც იძლევა მთელ რიგ უპირატესობას. ამასთან ერთად საჭიროა: ფინანსური ანალიზის ბიზნეს-პროცესების დაპროექტება და შემდგომ დანერგვა; მათი ოპტიმიზაცია; შესაბამისი KPI-ის გამოყენებით უკვე არსებული ბიზნეს-პროცესის ეფექტიანობის განსაზღვრა.

ფინანსური ანალიზის ფარგლებში სწორი გათვლები და ანალიზი კი იძლევა საშუალებას მივიღოთ მაქსიმალური შედეგი. ფინანსური ანალიზის ბიზნეს-პროცესი შეიძლება იყოს წარმოდგენილი სამი ძირითადი ეტაპით და სხვადასხვა დეტალიზაციის დონით.

ნახ.5. ფინანსური ანალიზის დაწვრილებითი ბიზნეს პროცესი

ლიტერატურა > References > Литература:

1. . . (2006).
2. . . (2006).
3. . . (2005).
4. . . (2013).

5. . . (2006). . . .
6. თევდორაძე მ., ბაჯიაშვილი ა., ლოლაშვილი ნ., სალთხუციშვილი მ., რუხაძეთ. (2017). ბიზნეს-პროცესების მართვის ინფორმაციული სისტემები. ნაწ.1. გამ.2. სტუ, თბ. გვ.178
7. . - . (2013).
KPI - . : - .

DESIGN BUSINESS PROCESSES OF FINANCIAL ANALYSIS

Tevdoradze M., Gudava V., Aptsiauri D., Darchia S.,
Bajashvili A., Managadze T.
Georgian Technical University

Summary

The article describes the organization's financial activity and one of its most important parts - financial analysis. There are discussed the goals and objectives, types, analysis methods and information sources of financial analysis. It is presented analyze of the difficulties and problems that characterize financial analysis. There are offered basic approaches to solving of problems. It is discussed the usage of IT in financial analysis, there are characterized advantages of usage of IT. Also there are offered the business-processes of financial analysis and KPI indicators for financial analysis. There are described the results which can be received by designing of the correct business-processes of financial analysis and usage of IT in management.